

Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek Archeologie

Plangebied Schuurmansweg 3
te Nijeveen, gemeente Meppel

Opdrachtgever

BJZ.nu
Dhr. W. Bekke
Twentepoort Oost 16a 7609 RG ALMELO
T: 0546-45 44 66
E: wbekke@bjz.nu
I: www.bjz.nu

Projectnummer

20130591

Kenmerk

EKU/DIR/HAMA/20130591

Eindredactie/kwaliteitscontrole

Drs. E.E.A. van der Kuijl

Paraaf

Datum

23-01-2013

Colofon

Opdrachtgever	BJZ.nu, Wim Bekke
Project	BO en IVO Archeologie Plangebied Schuurmansweg 3 te Nijeveen
Projectnummer	20130591
Titel	Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek Archeologie Plangebied Schuurmansweg 3 te Nijeveen, gemeente Meppel
Datum en versie	23-01-2013, versie 1.0 (concept)
Redactie	Ing. R. de Graaf, Drs. E.E.A. van der Kuijl en Ing. J.F.M. Rohling
Eindredactie	Drs. E.E.A. van der Kuijl
<i>Afbeelding voorzijde:</i>	<i>foto van het plangebied in het rode kader. Bron: Google maps.</i>

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding.....	5
1.1 Inleiding en onderzoekskader	5
1.2 Doel en vraagstelling van het bureauonderzoek en veldonderzoek	6
1.3 Werkwijze	6
1.4 Beleidskaders.....	7
1.5 Administratieve gegevens	9
2 Bureauonderzoek en verwachtingsmodel.....	10
2.1 Landschapsgenese	10
2.2 Historische ontwikkeling plangebied en omgeving	13
2.3 Archeologische waarden.....	16
2.4 Archeologisch verwachtingsmodel.....	16
2.5 Beantwoording onderzoeksvragen	17
3 Booronderzoek.....	19
3.1 Werkwijze Booronderzoek	19
3.2 Resultaten	19
4 Conclusie en aanbeveling.....	21
4.1 Conclusie.....	21
4.2 Selectie advies	21
4.3 Voorbehoud.....	21
Gebruikte literatuur.....	22
BIJLAGEN	23

Samenvatting

Hamaland Advies heeft in opdracht van BJZ.nu uit Almelo een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek uitgevoerd voor de geplande sloop van bestaande schuren en de nieuwbouw van een bijgebouw bij de te behouden boerderij, en een woning met bijgebouw in het kader van de Ruimte voor Ruimte-regeling aan de Schuurmansweg 3 te Nijveen. Het plangebied ligt in het gehucht 'Kolderveense Bovenboer' ca. 800m ten noorden van de rand van de bebouwing van Nijveen (zie bijlage 1).

De bodemingrepen die zullen plaatsvinden zijn het graven van een nieuwe sloot, het slopen van de schuren en van een bijgebouw bij de te behouden boerderij, en het bouwen van een woning met bijgebouw. Deze ingrepen hebben een totaal oppervlak van ca. 6.600m² en de bodemingreep is dieper dan 30cm onder maaiveld.

Het beleid van de gemeente Meppel is dat bij bebouwing in een veenbedekte zone en een beekdal een bureauonderzoek en een veldonderzoek dienen te worden uitgevoerd, indien de verstoring groter dan 500m² en dieper dan 30cm beneden maaiveld is, alvorens vergunning kan worden verleend. Op basis van het bureauonderzoek geldt er een middelhoge trefkans voor vindplaatsen uit de periode van het Paleolithicum tot en met het Neolithicum. Voor alle overige perioden geldt een lage trefkans.

Uit het booronderzoek is gebleken dat het oorspronkelijke bodemprofiel door veenontginning vanaf de late middeleeuwen en de nieuwe tijd verloren is gegaan. Doordat de top van het dekzand verspit is met het resterende veen, zijn eventuele aanwezige archeologische (steentijd)vindplaatsen verloren gegaan.

Vanwege het ontbreken van een intacte bodemopbouw, waarbij archeologische relevante lagen verpit zijn door ontginning van het voormalige afdekkende veenpakket, kan de archeologische verwachting voor steentijdvindplaatsen bijgesteld worden naar laag. Deze lage verwachting geldt ook voor archeologische vindplaatsen uit meer recente perioden. Daarnaast ontbreken archeologische indicatoren voor vroege menselijke bewoning (vóór 1800). Derhalve is de trefkans op archeologische vindplaatsen nihil en adviseren wij om geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren.

Het rapport en het selectieadvies zullen ter toetsing worden voorgelegd aan het bevoegd gezag, gemeente Meppel (dhr. dhr. R. Oppedijk) die vervolgens een selectiebesluit neemt.

1. Inleiding

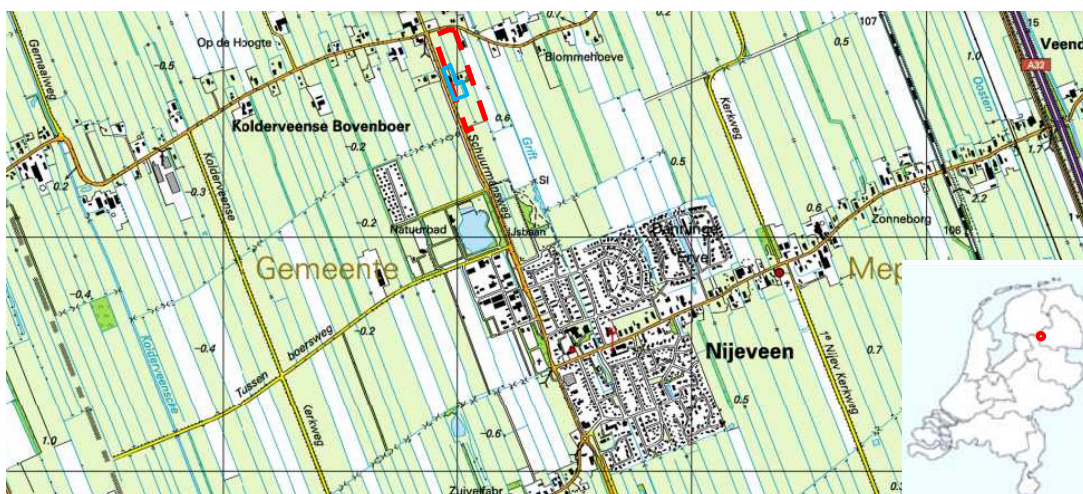
1.1 Inleiding en onderzoekskader

Hamaland Advies heeft in opdracht van BJZ.nu een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek uitgevoerd voor de geplande sloop van bestaande schuren en de nieuwbouw van een bijgebouw bij de te behouden boerderij, en een woning met bijgebouw in het kader van de Ruimte voor Ruimte-regeling aan de Schuurmansweg 3 te Nijeveen. Het plangebied ligt in het gehucht 'Kolderveense Bovenboer' ca. 800m ten noorden van de rand van de bebouwing van Nijeveen (zie bijlage 1).

Het plan voor het gebied bevindt zich in de ontwerpfasen voor de bestemmingsplanprocedure. In dat kader dient het gehele plangebied te worden onderzocht. De omvang van het plan bedraagt circa 4,5 ha. De bodemingrepen die zullen plaatsvinden zijn het graven van een nieuwe sloot, het slopen van de schuren en van een bijgebouw bij de te behouden boerderij, en het bouwen van een woning met bijgebouw. Deze ingrepen hebben een totaal oppervlak van ca. 6.600m² en de bodemingreep is dieper dan 30cm onder maaiveld. Aangezien er alleen nog maar een schetsplan is ten behoeve van de bestemmingsplanprocedure, is er nog geen bouwplan met funderingstekening. De exacte ontgravingsdiepte is dus nog niet bekend. Het plangebied heeft nu de functie van boerenerf met een boerderij en schuren en omliggende weide en dat worden twee woonerven met elk een woongebouw en bijgebouwen.

Ten behoeve van de bestemmingsplanprocedure dient in het kader van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) verkennend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het uitgevoerde onderzoek bestaat uit een KNA conform bureauonderzoek aangevuld met een inventariserend veldonderzoek door middel van boringen (verkennende fase).

Het bevoegd gezag, gemeente Meppel (dhr. R. Oppedijk) zal de resultaten van het bureauonderzoek en het veldonderzoek toetsen.

Afbeelding 1: Topografische kaart Steenwijk, 16G, 2003 met plangebied in het rode gestreepte en onderzoeksgebied in het blauwe kader (bron: www.watwaswaar.nl)

1.2 Doel en vraagstelling van het bureauonderzoek en veldonderzoek

Het doel van het bureauonderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden in en om het plangebied. Op basis van de verworven informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor de onderzoekslocatie opgesteld.

Op grond van de Richtlijnen voor archeologisch bureau- en veldonderzoek in de provincie Drenthe (Versie 1.0, 21 maart 2006) zullen, indien mogelijk, de volgende vragen beantwoord worden:

- Zijn er binnen het plan-/onderzoeksgebied bekende archeologische waarden aanwezig? Zo ja, wat is de locatie, omvang, diepteligging, aard, kwaliteit, datering en de landschappelijke context daarvan. (NB het merendeel van deze gegevens zal niet op basis van bureauonderzoek kunnen worden vastgesteld, hiervoor is veldonderzoek nodig.)
- Wat is de archeologische verwachting van het gebied buiten de reeds bekende AMK-terreinen (indien mogelijk gespecificeerd naar aard, vindplaats(en) /periode(n)).
- Zijn er binnen de verwachtingszones specifieke aandachtslocaties aan te geven (zandkoppen of -ruggen, veentjes, historische bebouwing en infrastructuur (bijv. potentiële plaats van voorde of brug).
- Wat is er bekend over bodemversturende ingrepen in het plan-/onderzoeksgebied. Is er bijvoorbeeld informatie over ontgrondingen, bodemsaneringen, egalisaties, diepploegen en landinrichting?
- Welk vervolgonderzoek (dus: veldonderzoek) is er nodig om de door het bureauonderzoek in beeld gebrachte specifieke archeologische verwachting te toetsen?

Het antwoord op deze vragen zal worden verwerkt in een archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied, waarbij aangegeven zal worden of een nader onderzoek door middel van karterende boringen nodig zal zijn of niet.

- Is aanvullend onderzoek door middel van karterende boringen en/of proefsleuven noodzakelijk?

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen van de tijdens de bureaustudie opgestelde archeologische verwachtingskaart door middel van een veldonderzoek en het vaststellen in hoeverre de voorgenomen maatregelen bedreigend zijn voor het aanwezige bodemarchief.

1.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, 3.2) en bestaat uit de volgende onderdelen:

1. beschrijving van de huidige situatie en de toekomstige situatie (KNA LSO2);
2. beschrijving van de historische situatie en de landschappelijke ontwikkeling (KNA LSO3);
3. beschrijving van de bekende archeologische waarden (KNA LSO4);
4. het opstellen van een archeologisch verwachtingsmodel (KNA LSO5).

Om tot een gefundeerd archeologisch verwachtingsmodel te komen is voor het onderzoek relevant bronnenmateriaal geraadpleegd. Door informatie uit verschillende invalshoeken samen te voegen ontstaat de mogelijkheid dwarsverbanden te leggen tussen de diverse brontypen en aan de hand hiervan een geïntegreerd archeologisch verwachtingsmodel op te stellen. De gegevens voor het bureauonderzoek zijn ontleend aan:

- Archis, het geautomatiseerde archeologische informatiesysteem voor Nederland;

- geomorfologisch, geologische, bodemkundig, topografisch en historisch kaartmateriaal;
- Archeologische beleidsadvieskaart Meppel (Heritage, 2011)
- Richtlijnen voor archeologisch bureau- en veldonderzoek in de provincie Drenthe (Versie 1.0, 21 maart 2006)
- archeologische rapporten en publicaties.

1.4 Beleidskaders

Rijksbeleid

In 1992 werd in Valetta door de Ministers van Cultuur van de bij de Raad van Europa aangesloten landen het 'Europees Verdrag inzake de bescherming van het Archeologisch Erfgoed', beter bekend onder de naam 'Verdrag van Malta', ondertekend. De Wet op de Archeologische Monumentenzorg is op 1 september 2007 in werking getreden. De nieuwe wet heeft zijn beslag gekregen via een wijziging van de Monumentenwet 1988, aanpassingen in de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) en enkele andere wetten en met de invoering van de Wabo (2010). Met de nieuwe Wet op de Archeologische Monumentenzorg is het accent komen te liggen op het streven naar het behoud en beheer van archeologische waarden in de bodem (in situ) en het beperken van (de noodzaak van) archeologische opgravingen. Uitgangspunt van het nieuwe beleid is tevens het principe 'de verstoorder betaald'. Bij het voorbereiden van werkzaamheden die het bodemarchief kunnen verstoren (zoals de aanleg van een weg, een nieuwe woonwijk, een bedrijventerrein), dient onderzocht te worden of daardoor archeologische resten verstoord kunnen worden. Als uit het onderzoek blijkt dat er archeologische waarden aanwezig zijn en deze niet ter plaatse behouden kunnen blijven, dan dient de initiatiefnemer van het werk de kosten te dragen die gepaard gaan met het opgraven en conserveren van de plaats. Met de introductie van de nieuwe wet zijn de kerntaken en bestuurlijke verantwoordelijkheden van gemeenten veranderd. Eén van de belangrijkste consequenties is, dat gemeenten een centrale rol is toegekend in de bescherming van archeologisch erfgoed. In de wet is bepaald, dat gemeenten door inzet van een planologisch instrumentarium het archeologisch belang dienen te waarborgen.

Bescherming van het archeologisch erfgoed kan onder meer vorm krijgen door in bestemmingsplannen regels ter bescherming van bekende en te verwachten archeologische waarden op te nemen. In de regelgeving is vastgelegd dat in het kader van een omgevingsvergunning van de aanvrager geëist kan worden dat hij een rapport overlegt waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein voldoende is vastgesteld. Voor de toetsing van archeologische waarden is een archeologisch bestel ontwikkeld, waarmee de archeologische waarde van een terrein bepaald kan worden door middel van een getrap systeem van onderzoek. In het kader van het vrijstellingsbesluit volstaat in eerste instantie een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO-K).

Provinciaal Beleid

Het provinciaal beleid Archeologie is vastgelegd in de Nota 'Oude wereld, nieuwe mindset, Cultuurbeleid 2013-2016' (PS, vastgesteld juli 2012). De provincie staat voor een herkenbare en onderscheidende culturele identiteit en een daarbij pNijeveend cultureel aanbod van hoge kwaliteit. Het cultuurbeleid richt zich op een juiste mix en onderlinge versterking van de hiervoor genoemde drie pijlers. Uitgangspunt daarbij vormt Drenthe zelf: een oeroud gebied met bijzondere cultuurschatten. In de benadering gaan ze uit van nieuwe gedachten en moderne methoden. Om dit te bereiken speelt de provincie een ondersteunende, verbindende en ontwikkelende rol. Deze rol is onderscheidend en aanvullend op die van rijk en gemeenten. De doelstellingen voor de periode 2013-2016:

1. Herkenbare en onderscheidende culturele identiteit door behoud en ontwikkeling van het materiële en immateriële erfgoed.
2. Versterken ruimtelijke kwaliteit door cultuurhistorie, archeologie en artistieke visie een plaats te geven in ruimtelijke planvorming en gebiedsontwikkeling.
3. Onderscheidende kwaliteit van kunst en cultuuraanbod, door cultuur voor een breed en divers publiek toegankelijk te maken en deelname te bevorderen.
4. Versterken vestigingsklimaat en vrijetijdseconomie door inzet van kunst en cultuur.

Cultuurhistorisch waardevolle gebieden en archeologisch waardevolle informatie dient bewaard te blijven. Cultuurhistorie en archeologie van provinciaal belang spelen een belangrijke rol bij het maken van ruimtelijke plannen. Archeologie moet daarom vaker inspiratiebron zijn voor ruimtelijke planvorming. Het Cultuurhistorisch Kompas blijft gedurende de looptijd van de omgevingsvisie hét beleidsdocument dat aangeeft welke ontwikkelingen wij stimuleren. Voor archeologie is ook kaart 2e 'Kernkwaliteit Archeologie' van de Omgevingsvisie Drenthe belangrijk (vastgesteld 2 juni 2010).

Op deze kaart ligt het plangebied in het Beekdal van de *'Oude Vaart'*.

Gemeentelijk beleid

De gemeente Meppel heeft eigen archeologiebeleid (2011) en beschikt tevens over een archeologische beleidsadvieskaart. Het gemeentelijk beleid richt zich primair op behoud in situ (in de bodem) van waardevolle archeologische vindplaatsen. Bij ruimtelijke ingrepen met een groot maatschappelijk belang en als er geen alternatieven zijn om de vindplaats te behouden, moeten de archeologische waarden worden opgegraven (behoud ex situ).

Verder zijn de landelijke en provinciale richtlijnen leidend, voor het opstellen en toetsen van het onderhavig onderzoek.

1.5 Administratieve gegevens

Tabel 1: Gegevens projectgebied

Opdrachtgever	BJZ.nu Almelo															
Provincie	Drenthe															
Plaats	Nijeveen															
Gemeente	Meppel															
Toponiem	Schuurmansweg 3															
Kaartblad	16G															
Onderzoeksmelding	59.615															
Huidig grondgebruik	Grasland en boerenerf met schuren en boerderij (weidegebied)															
Toekomstig grondgebruik	Twee kavels met woningen en bijgebouwen															
Omvang van het plangebied voor de bestemmingsplan-ontwikkeling	Ca 4,5 ha															
Omvang onderzoeksgebied	Ca 6.600 m ²															
Bodemtype	zVzF Meerveengronden op zand zonder humuspodzol, beginnend ondieper dan 120cm (F staat voor Fluviatiele afzettingen)															
Geomorfologie	2M47 Ontgonnen veenvlakte met Petgaten															
Periode	Paleolithicum t/m Nieuwe Tijd															
<p>Het centrumcoördinaat van het plangebied is: x: 206990 y: 528676 De gemiddelde hoogte van het weiland bedraagt ca. 0,23 m – NAP Het erf heeft een hoogte van gemiddeld 0,54m + NAP. (bron: www.ahn.nl AHN2).</p> <p>Hoekcoördinaten totale plangebied</p> <table> <thead> <tr> <th></th> <th>X</th> <th>Y</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>NO</td> <td>206969,</td> <td>528894</td> </tr> <tr> <td>NW</td> <td>206879,</td> <td>528869</td> </tr> <tr> <td>ZO</td> <td>207121,</td> <td>528499</td> </tr> <tr> <td>ZW</td> <td>207025,</td> <td>528466</td> </tr> </tbody> </table> <p>(bron: http://maps.google.nl in combinatie met http://www.gpscoordinaten.nl/converteer-gps-coordinaten.php)</p>			X	Y	NO	206969,	528894	NW	206879,	528869	ZO	207121,	528499	ZW	207025,	528466
	X	Y														
NO	206969,	528894														
NW	206879,	528869														
ZO	207121,	528499														
ZW	207025,	528466														

2 Bureauonderzoek en verwachtingsmodel

2.1 Landschapsgenese

Inleiding

Het plangebied ligt 800 meter ten noorden van de bebouwde kom van Nijeveen aan de oude veenweg Schuurmansweg, nummer 3. Het plangebied is op dit moment in gebruik als weide en boerenerf met boerderij en schuren.

Geomorfologie en bodemgesteldheid

De basis van het landschap in de gemeente Meppel is in de voorlaatste ijstijd gelegd. Gedurende deze ijstijd – het Saalien, 238.000 – 128.000 jaar geleden – werd heel Drenthe door het gletsjerijs bedekt. Grote rivieren zoals de Rijn en de Vecht hadden altijd in noordelijke en noordwestelijke richting gestroomd, maar werden nu geblokkeerd door het landijs en in westelijke richting afgebogen. Het water van de Rijn, IJssel en een aantal andere rivieren vormden gezamenlijk een stroom van wellicht 10 tot 15 km breed. De zeer grote waterafvoer zorgde ervoor dat dit rivierenstelsel – net als overigens andere riviersystemen in deze periode – zich ontwikkelde tot een systeem van zich vlechtende, ondiepe riviergeulen (afbeelding 3). De grote watermassa's verplaatsten grote hoeveelheden zand en grind. Het ondiepe, kilometers brede rivierdal langs het ijsfront wordt een 'oerstroombdal' genoemd. Het oerstroombdal van de Vecht liep van Nordhorn via Alkmaar nog honderden kilometers door in het toen nog droge Noordzeegebied. De gemeente Meppel bevindt zich vrijwel geheel in dit dal. In dit dal is het keileem geërodeerd en zijn grofzandige afzettingen gevormd. Deze fluvioperiglaciale afzettingen zijn ongeveer 5 meter dik. In de zomer vond smeltwater een weg tot onder het dikke ijspakket. Het water verzamelde zich tot subglaciale rivieren. De druk van het honderden meters dikke ijspakket was enorm, waardoor het smeltwater in de loop van duizenden jaren tunneldalen van meer dan 100 m diep kon uitslijten. Tegen het einde van de Saale-ijstijd smolt het landijs geleidelijk af en er ontstonden grote smeltwaterstromen, die door de tunneldalen in westelijke richting werden afgevoerd. Deze stromen brachten grote hoeveelheden zand, grind en leem mee.

In de laatste fasen van het Weichselien – het Laat-Pleniglaciaal, 28.000 – 15.400 jaar geleden – brak na een periode van relatieve warmte - een periode van langdurige kou aan. Het werd daardoor droger doordat meer water werd vastgelegd in ijs. Door de koude en droogte veranderde heel Nederland in een arctisch woestijnlandschap. Door de wind werden enorme hoeveelheden zand verplaatst, dat over een groot deel van Oost-Nederland werd afgezet als een dikke, alles bedekkende laag dekzand. In de laatste fase van het Weichselien (Laat-Glaciaal, 13.400 – 9.700) kwam, in een periode waarin de temperatuur geleidelijk steeg, één koude periode voor (Late Dryas, circa 13.000 – 12.000).

Van groot belang voor de vorming van het huidige landschap is de periode van het Holoceen. Na de laatste ijstijd ontstond door vernatting een groot veenlandschap achter de Hollandse kust, waarvan ook Meppel deel uitmaakte. Het landschap werd steeds natter; er ontstonden natte broekbossen en grote moerassen. In het gebied rondom het plangebied waren destijds kleine zandverstuivingen, natte heidegebieden en kleinere veengebieden aanwezig. De rivier overstromde regelmatig, zodat alleen de hogere delen in het landschap – de dekzandruggen en rivierduinen – het hele jaar droog bleven. De Mulder e.a. (Mulder e.a., 2003) plaatsen de vernatting en veengroei aan de zuidwestzijde van het Drents Plateau in het Neolithicum (Laat Atlanticum, vanaf circa 400 v.C.). In de afvoerloze laagten buiten de beekdalen ontwikkelde zich eerst een meerbodem (gyttja). Later ontstond zeggeveen of rietzeggeveen en tenslotte een moerasbos met elzen en berken.

Op de geomorfologische kaart (Archis) is het plangebied getypeerd als 'Ontgonnen veenvlakte met Petgaten' (2M47, zie Afbeelding 2).

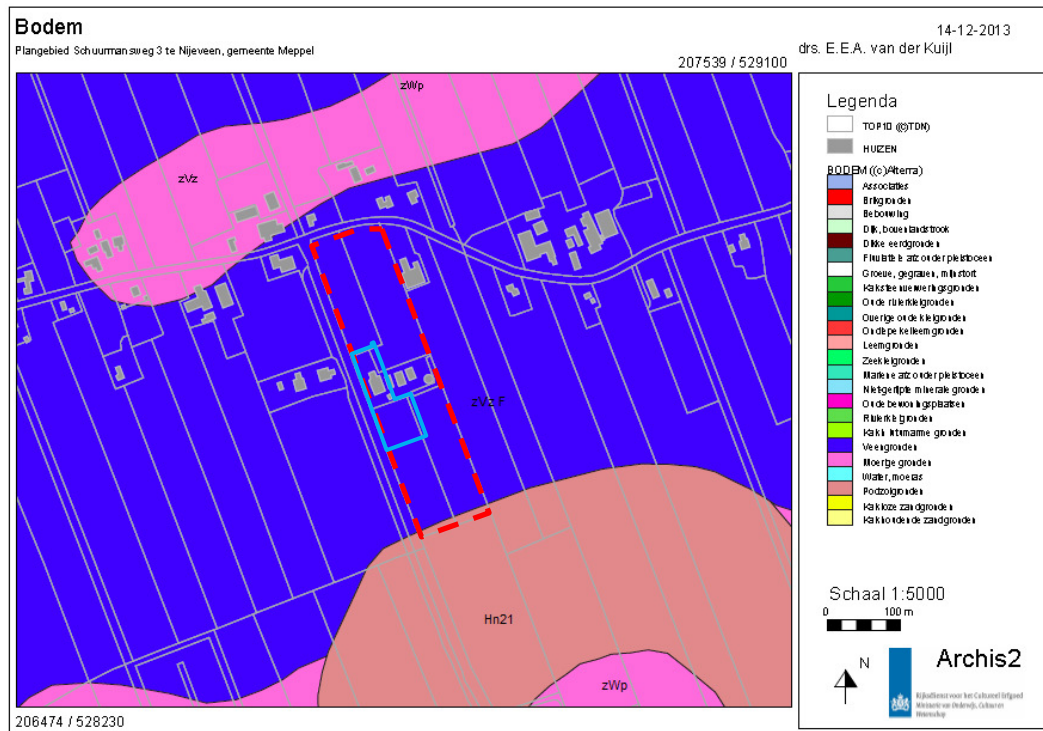

Afbeelding 2: Geomorfologische kaart, situering van het plangebied binnen het rode gestreepte kader en onderzoeksgebied binnen het blauwe kader (bron Archis)

Bodem

Het plangebied is op de bodemkaart (Archis) gekarteerd als een 'Meerveengrond op zand zonder humuspodzol', beginnend ondieper dan 120cm (code: zVz F: waarbij F staat voor Fluviaatiele afzettingen, zie Afbeelding 3).

Meerveengronden behoren tot de rauwveengronden. De grondsoort heeft een gliedlaag die op een podzolprofiel ligt. Meerveengronden hebben een veendek van meer dan 40 centimeter en behoren tot de dalgronden volgens de Nederlandse bodemkaart (Bakker, H. de en J. Schelling, 1989).

Afbeelding 3: Bodemkaart met de situering van het plangebied binnen het rode gestreepte kader en onderzoeksgebied binnen het blauwe kader (bron: Archis)

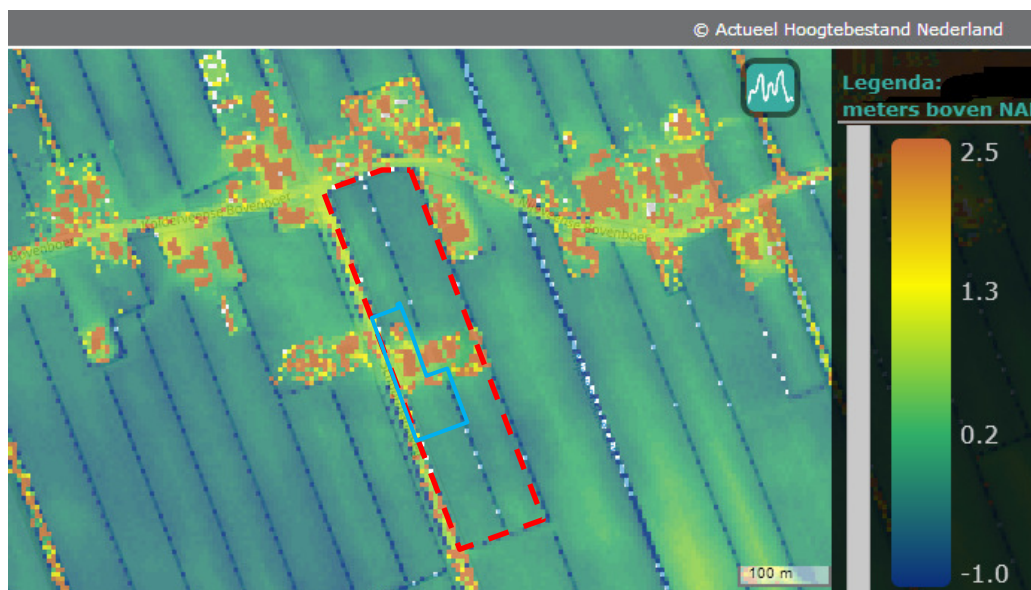
Grondwater

Op de grondwatertrapkaart (Archis) is het plangebied als volgt getypeerd:

- III: G.H.G van minder dan 40 cm onder het maaiveld,
 G.L.G. tussen de 80 en 120 cm onder maaiveld.

Hoogte

Op de Algemene hoogtekaart van Nederland (AHN) ligt het plangebied in een vlakte met een hoogte van ca. 0,24 –NAP, met het erf op een hoogte van 0,54 m +NAP (zie Afbeelding 4). In dit voormalige veengebied liggen de erven en wegen beduidend hoger dan de omgeving. Dit heeft twee oorzaken: Men bouwde van oudsher op een hogere plek met een zo stevig mogelijke ondergrond. De wegen en bouwlocaties werden opgehoogd zodat deze beter -begaanbaar waren (Roeters, 2012).

Afbeelding 4: Hoogtekaart met de situering van het plangebied binnen het rode gestreepte kader en onderzoeksgebied binnen het blauwe kader. De wegen en de huiskavels zijn 0,50 tot 1 meter hoger gelegen dan de omgeving (bron AHN2).

2.2 Historische ontwikkeling plangebied en omgeving

Nijeveen en Kolderveen

Bij de ontginning van laag gelegen veengebieden diende een waterloop veelal als uitgangsbasis, zoals in Giethoorn, Kalenberg en Wetering. Op andere plaatsen was een weg de ontginningsbasis, o.a. in Kolderveen (later werd de basis verlegd naar Nijeveen) en bij Oosterzee. Vanuit een ontginningsbasis werd het veengebied door sloten in 1 à 1,5 km lange, smalle percelen verdeeld. Daarbij ontstonden langgerekte dorpen, met zogenaamde lintbebouwing. In de loop der tijden is het veengebied vrijwel geheel afgeveend en/of uitgeveend, met uitzondering van stroken langs riviertjes en langs de voormalige Zuiderzee. ten oosten van Giethoorn behoort Kolderveen tot één van de oudste nederzettingen. Het dateert uit dezelfde tijd als Giethoorn. Nijeveen is later ontstaan. Kolderveen had in 1362 al een eigen kerk, waartoe ook Dingstede (Oosteind Wanneperveen) en Meppel behoorden. Zowel Kolderveen als Nijeveen zijn ontstaan op zandruggen langs de oude Havelter Aa (Oude Vaart), die vroeger meer naar het westen stroomde. Bij een overstroming is deze verlegd naar Meppel. nu is de oude bedding dichtgegroeid. Nadat het land gedeeltelijk was ontgonnen, is men ook van hieruit de genoemde dorpen gaan vervenen. Doordat men tijdens de vervening steeds verder van de basis kwam, werd een tweede rij huizen gebouwd, de Bovenboeren. toen het veenmosveen was afgegraven bleef slechts op enkele plaatsen zeggeveen over. De veenlaag was hier minder dik dan meer naar het westen en daarom is hier veel minder gebaggeld (natte vervening) dan o.a. rondom Giethoorn (Roeters, 2012).

Elders, vooral waar relatief hoge veenmoskussens lagen, heeft men waarschijnlijk ook droge vervening toegepast, tot de diepte waarop men het water nog op natuurlijke wijze kon afvoeren. Op sommige plaatsen bleef zo weinig veen over dat toepassing van andere verveningsmethoden niet de moeite loonde. Dit is o.a. het geval bij Kolderveen en Nijeveen, waar de ontginningsbases nog in de huidige verkaveling zijn te herkennen. rondom Nijeveen en Kolderveen zijn tijdens de ruilverkaveling veel sloten gedempt en bossingels opgeruimd. Het is nu rationeel verkaveld en nieuwe bossingels zijn aangeplant (Roeters, 2012).

Plangebied

De ontwikkeling van het plangebied op de historische kaarten is hieronder aangegeven:

Op de Hottinger-kaarten (1773-1794), Franse Kaarten (1811-1813), en Huguenin-kaarten (1819-1829) is het plangebied gelegen in een veengebied (Bron: Versfelt 2010).

Op de kadastrale kaart (minuutplan) van 1823 (zie af. 5) is te zien dat bebouwing in een brede zone ligt, rondom de Kolderveense Bovenboer en Nijveense Bovenboer. De heer Knol van de Historische vereniging Nijveen vermoedt dat dit voornamelijk komt door de bestaande eigendoms kwestie, in combinatie met de hoogteligging. Als een boer wilde uitbreiden of een zoon van de boer voor zichzelf wilde beginnen lag het voor de hand om op het bestaande eigendom van de familie te bouwen. Daar werd op enige afstand van de eigen boerderij op het hoogste punt een nieuwe boerderij gebouwd. Daarnaast is te zien dat het erf aan de Schuurmansweg 3 al bestond, gericht op de Bovenboer. Doordat vervoer destijds voornamelijk via het water plaatsvond was de oriëntatie op de weg niet altijd even nadrukkelijk aanwezig. Het kan dus zo zijn dat de weg later dan de woningen is aangelegd als verbinding voor de afzonderlijke woningen (Roeters, 2012).

Afbeelding 5: Minuutplan 1823 met plangebied binnen het rode kader en onderzoeksgebied binnen het blauwe kader (Bron: Minuutplan 1823 Nijveen, Sectie B, blad 02).

Op de Militaire kaart 1830 - 1850 heeft de Schuurmanssteeg al een belangrijkere aanduiding dan de Bovenboer. De Bovenboer is puur een verbindingsweg voor de aanliggende woningen. Beiden zijn aangelegd op de kleine hoogtes die in het gebied aanwezig waren (Roeters, 2012).

De Bovenboer is op de historische kaart van 1911 opgewaardeerd tot een volwaardige weg. De percelen zijn groter geworden (Roeters, 2012). Tussen 1911 en 1974 zijn er geen wijzigingen in de inrichting van het plangebied.

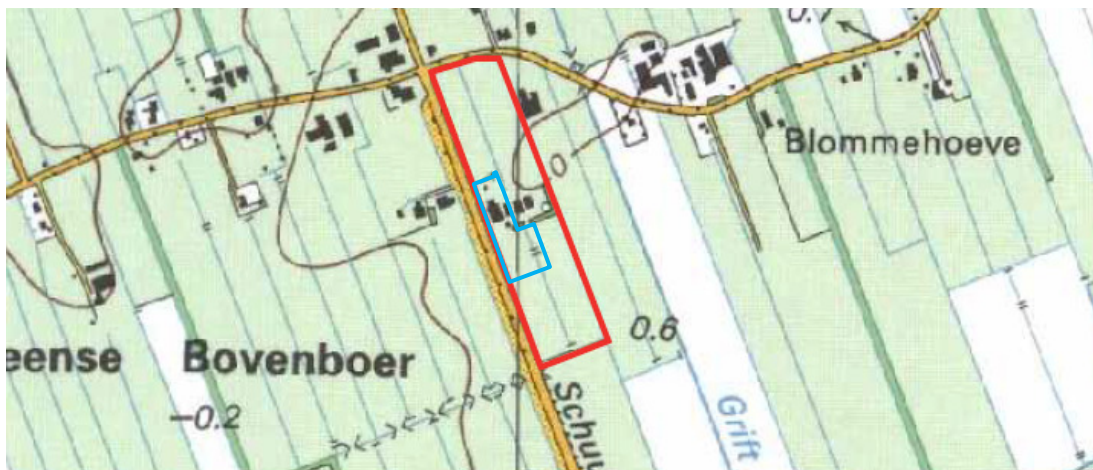
Afbeelding 6: Topografische kaart 1911 met plangebied binnen het rode kader en onderzoeksgebied binnen het blauwe kader (bron: topografische militaire kaart 1911, nr 237).

Op de topografische kaart van 1974 (nr. 16F) hebben de woningen ten noorden van de Bovenboer een eigen weg langs de watergang gekregen. De Schuurmansweg is hierdoor een volwaardige kruising geworden. De meeste perceelsgrenzen zijn onbeplant. Op regelmatige afstand is nog een bomenrij overgebleven. Het landschap is hierdoor veel opener geworden dan voorheen. De verkavelingsstructuur is hier ook een stuk grootschaliger dan op de vorige kaart. De ruilverkaveling heeft duidelijke sporen nagelaten. Ook de wegen hebben een vloeiendere structuur gekregen. Dit heeft tot gevolg dat de weg verder van sommige woningen af komt te liggen en bij andere juist dichterbij. Het praktisch nut van de weg krijgt hier de voorkeur boven het verbinden van alle afzonderlijke erven. Schuurmansweg, nr. 3 zelf heeft een eerste uitbreiding gekregen, een schuur ten oosten van de boerderij (Roeters, 2012).

Afbeelding 7: Topografische kaart 1974 met plangebied binnen het rode kader en onderzoeksgebied binnen het blauwe kader (bron: topografische kaart Steenwijk, nr. 16G).

Op de topografische kaart van 1995 zijn op het erf van nr. 3 enkele schuren toegevoegd, wederom ten oosten van de bestaande boerderij. De familie Pruntel weet te melden dat het bouwblok in het bestemmingsplan van deze tijd aan de voor- en zijkant zat. Gezien de oorspronkelijke oriëntatie op de Bovenboer geen logische keuze. Tegenwoordig is de Schuurmansweg belangrijker als ontsluiting van het erf en is deze oriëntatie van voor- en achtererf verschoven (Roeters, 2012).

Afbeelding 8: topografische kaart van 1995 met plangebied binnen het rode kader en onderzoeksgebied binnen het blauwe kader (bron: topografische kaart Steenwijk, nr. 16G).

2.3 Archeologische waarden

In het plangebied zelf heeft nog niet eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden.

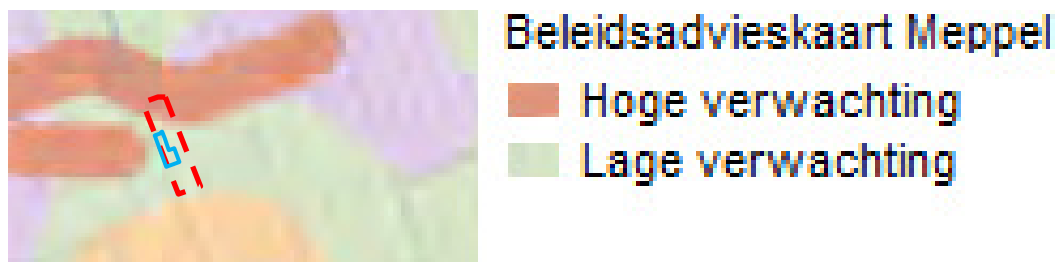
Binnen een straal van 1.000 meter rond het plangebied zijn geen archeologische onderzoeken en waarnemingen vondstmeldingen en monumenten opgenomen in Archis.

Bij een nadere beschouwing van de wijdere omgeving is op dezelfde ondergrond, (2M47, Ontgonnen veenvlakte met Petgaten) een waarneming gedaan. Op 5 kilometer naar het westen is een waarneming (CAA: 3132) bekend van een netverzwaarder uit de periode Middeleeuwen-Laat t/m Nieuwe Tijd.

2.4 Archeologisch verwachtingsmodel

Op grond van de bodemkundige kenmerken en de bekende cultuurhistorische en archeologische waarden in de omgeving van het plangebied kan de archeologische verwachting worden bepaald. Op de archeologische verwachtingskaart van gemeente Meppel staat het plangebied aangegeven als een terrein in een zone met een hoge archeologische verwachting in het noordelijk deel en een lage verwachting in het lage zuidelijke deel. De hoge verwachting is daarmee leidend voor het verwachtingsmodel en de noodzaak voor onderzoek (zie Afbeelding 9).

Het beleid van de gemeente Meppel is dat bij bebouwing in een veenbedekte zone en een beekdal een bureauonderzoek en een veldonderzoek dienen te worden uitgevoerd, indien de verstoring groter dan 500m² en dieper dan 30cm beneden maaiveld is, alvorens vergunning kan worden verleend.

Afbeelding 9: archeologische verwachting, ligging plangebied binnen het rode gestreepte kader en onderzoeksgebied binnen het blauwe kader (bron: beleidsadvieskaart gemeente Meppel, 2012).

Daar er geen onderzoeken in de omgeving van het plangebied zijn uitgevoerd (Archis), en daarbij geen waarnemingen zijn gedaan, is menselijke bewoning in het gebied niet op voorhand uit te sluiten. Met name prehistorische bewoning kan verwacht worden op of in de top van het dekzand, indien sprake is van een intact bodemprofiel.

Verstoringsen in het plangebied kunnen aanwezig zijn door de ontginning van het veen en door de bouw van de boerderij en de schuren. Latere verstoringen zijn niet bekend en worden ook niet verwacht.

Op grond van de grondslag en stratigrafie is de archeologische verwachting voor het plangebied bepaald op middelhoog voor de periode vanaf het Paleolithicum tot en met het Neolithicum. De archeologische verwachting voor de jongere periodes is laag. De oudst bekende bebouwing in het plangebied dateert uit de 19^e eeuw.

Tabel 3: Archeologische verwachting plangebied

Periode	Verwachte vindplaatstypen	Verwachte grondlaag (diepte)
Paleolithicum-Neolithicum	Nederzettingsterreinen, jachtkampen, vuursteen vindplaatsen, losse vuursteenstrooiingen	Top van de C-horizont

2.5 Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er binnen het plan-/onderzoeksgebied bekende archeologische waarden aanwezig? Zo ja, wat is de locatie, omvang, diepteligging, aard, kwaliteit, datering en de landschappelijke context daarvan. (NB het merendeel van deze gegevens zal niet op basis van bureauonderzoek kunnen worden vastgesteld, hiervoor is veldonderzoek nodig.)

Het bureauonderzoek toont aan dat er zich mogelijk archeologische vindplaatsen vanaf het Paleolithicum in het plangebied zouden kunnen bevinden. In de westelijke omgeving van het plangebied zijn archeologische waarnemingen aangetoond vanaf de Middeleeuwen.

- Wat is de archeologische verwachting van het gebied buiten de reeds bekende AMKterreinen (indien mogelijk gespecificeerd naar aard, vindplaats(en) /periode(n)).

Op grond van de bevindingen is de archeologische verwachting voor het plangebied bepaald op middelhoog voor de periode vanaf het Paleolithicum tot en met het Neolithicum (steentijdvindplaatsen). De archeologische verwachting voor jongere periodes (landbouwende samenlevingen) is laag.

- Zijn er binnen de verwachtingszones specifieke aandachtslocaties aan te geven (zandkoppen of -ruggen, veentjes, historische bebouwing en infrastructuur (bijv. potentiële plaats van voorde of brug).

Het plangebied ligt in een beekdal waarbij de bodem meerveen op zand is, zonder humuspodzol, beginnend ondieper dan 120cm (F staat voor Fluviaatiele afzettingen). De oudste bebouwing is ontstaan in de Middeleeuwen tijdens de veenontginning langs de Schuurmansweg.

- Wat is er bekend over bodemversturende ingrepen in het plan-/onderzoeksgebied. Is er bijvoorbeeld informatie over ontgroningen, bodemsaneringen, egalisaties, diepploegen en landinrichting?

Verstoringen in het plangebied kunnen aanwezig zijn door de ontginning van het veen en door de bouw van de boerderij en de schuren. Latere verstoringen zijn niet bekend en worden ook niet verwacht.

Richtlijn Booronderzoek

De Richtlijnen voor inventariserend veldonderzoek, verkennende en karterende fase van de provincie Drenthe (2006) geven aan dat bij het veldwerk een onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende onderzoeksfasen:

1. Het in kaart brengen van de gaafheid van het bodemprofiel (verkennende fase);
2. Het in kaart brengen van de aanwezigheid van vindplaatsen (karterende fase).

Het verkennend veldwerk bestaat uit het zetten van boringen met een guts (3 cm) of een Edelman (7/10 cm). De boordichtheid dient 6 boringen per ha te bedragen. om een betrouwbaar beeld van de gaafheid van de bodem te verkrijgen. Het karterend veldwerk vindt plaats als er sprake is van een (deels) gave bodem.

- Welk vervolgonderzoek (dus: veldonderzoek) is er nodig om de door het bureauonderzoek in beeld gebrachte specifieke archeologische verwachting te toetsen?

In het plangebied geldt een middelhoge trefkans voor vindplaatsen uit de periode Paleolithicum tot en met het Neolithicum. Omdat dergelijke vindplaatsen uitsluitend aangetroffen kunnen worden als sprake is van een niet vergraven top van het dekzand, adviseert Hamaland Advies om eerst verkennende boringen te zetten om de mate van intactheid van de bodemopbouw te kunnen bepalen. Indien sprake is van een intacte bodemopbouw waardoor eventuele steentijdvindplaatsen behouden kunnen zijn gebleven, adviseren wij om het onderzoek op te schalen naar een karterend booronderzoek.

Als aanvulling op het karterend booronderzoek dient een oppervlaktekartering te worden uitgevoerd, mits sprake is van een goede vondstzichtbaarheid.

3 Booronderzoek

3.1 Werkwijze Booronderzoek

Aan de hand van het bureauonderzoek kwam naar voren dat door middel van methode A1 van de leidraad een inventariserend booronderzoek (verkennende fase, Tol et al. 2012) de meest geschikte methode is voor het bepalen de archeologische verwachting. Het verkennend booronderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de KNA versie 3.2, specificatie VS03.

In totaal zijn op 14 januari 2014 in het plangebied 5 verkennende boringen gezet met een edelmanboor met een boordiameter van 7 cm. De boringen zijn doorgezet tot 25 cm in de ongeroerde grond (C-horizont, top dekzand). De boringen zijn met behulp van een verspringend driehoeksgrid (15/30) en rekening houdend met de aanwezige twee gebouwen, zo gelijkmatig mogelijk over het plangebied verdeeld. De boorlocaties zijn ingemeten met een meetwiel en een meetlint (x- en y-waarden). Van alle boringen is de maaiveldhoogte afgeleid van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2).

Het opgeboorde sediment is in het veld bodemkundig beschreven conform de NEN 5104 en de bodemclassificatie volgens De Bakker en Schelling (1989).

3.2 Resultaten

Geologie en Bodem

Voor de situering van de boorpunten en de resultaten van de boringen (de boorbeschrijvingen) wordt verwezen naar bijlage 4.

Het bodemprofiel is vrij uniform en kan als volgt worden aangegeven (boring 3):

Diepte (cm – mv)	Samenstelling	Interpretatie
Vanaf maaiveld tot 10 cm	graszode	
Van 10 tot 35 cm	Grijsbruin humeus fijn zand	Ap1; teeltaarde
Van 35 cm tot 60 cm	Donkerbruin iets humeus fijn siltig venig zand	Ap2; toemaakdek
Van 60 cm tot 75 cm	Bruingeel en geelbruin gemengd fijn siltig zand	A/C; menglaag
Van 75 cm tot 120 cm	Geel tot lichtbruin fijn siltig zand	C; dekzand

Uit de bodemopbouw blijkt dat onder een gemiddeld 35 cm dikke laag teeltaarde sprake is van een ophogingslaag van donkerbruin humeus iets venig zand. Het betreft een zogeheten toemaakdek, waarbij mest, grond en slib naar de ontgonnen veengronden aangevoerd is en vermengd is met zand om de ontgonnen meerbodem mee op te hogen. Onder deze laag is een menglaag aanwezig waarbij het restveen na ontginning vermengd is met de top van het dekzand. Deze laag gaat scherp over in het resterende onderliggende dekzand. Het dekzand is aangetroffen op een diepte variërend van 40 cm-mv in boring 5 tot en met 110 cm-mv bij boring 4. Deze sterk wisselende dieptes hangen samen met het feit dat de grond voor de bouw van de huidige boerderij opgehoogd is, waardoor deze op een lage terp is komen te staan. Daarbuiten ontbreekt deze ophoging, waardoor de top van het dekzand eerder wordt aangetroffen. Het booronderzoek bevestigt dat conform de verwachting sprake is van een meerveengrond op zand zonder humuspodzol.

Archeologie

Tijdens het onderzoek zijn geen aanwijzingen voor een archeologische vindplaatsen aangetroffen in de vorm van oude cultuurlagen of archeologische indicatoren.

Afbeelding 10: Impressie van het plangebied. Foto richting het zuidoosten genomen.

4 Conclusie en aanbeveling

4.1 Conclusie

Het bureauonderzoek toonde aan dat er zich mogelijk archeologische vindplaatsen vanaf het Paleolithicum tot en met het Neolithicum in het plangebied zouden kunnen bevinden. De trefkans hierop is mede afhankelijk van de mate van intactheid van de bodemopbouw. Verstoringen in het plangebied kunnen aanwezig zijn door de ontginning van het veen en door de bouw van de boerderij en de schuren. Latere verstoringen zijn niet bekend en worden ook niet verwacht.

Uit het booronderzoek is gebleken dat het oorspronkelijke bodemprofiel door veenontginning vanaf de late middeleeuwen en de nieuwe tijd verloren is gegaan. Doordat de top van het dekzand verspit is met het resterende veen, zijn eventuele aanwezige archeologische (steentijd)vindplaatsen verloren gegaan.

4.2 Selectie advies

Vanwege het ontbreken van een intacte bodemopbouw, waarbij archeologische relevante lagen verpit zijn door ontginning van het voormalige afdekkende veenpakket, kan de archeologische verwachting voor steentijdvindplaatsen bijgesteld worden naar laag. Deze lage verwachting geldt ook voor archeologische vindplaatsen uit meer recente perioden. Daarnaast ontbreken relevante archeologische indicatoren voor vroege menselijke bewoning (vóór 1800). Derhalve is de trefkans op archeologische vindplaatsen nihil en adviseren wij om geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren.

4.3 Voorbehoud

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Met nadruk wijst Hamaland Advies erop dat dit selectieadvies nog niet betekent dat reeds bodemversturende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen namelijk eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Meppel), die vervolgens een selectiebesluit neemt. Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het aantreffen dan wel vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen.

Het rapport en het selectieadvies zullen ter toetsing worden voorgelegd aan het bevoegd gezag, gemeente Meppel (dhr. R. Oppedijk) die vervolgens een selectiebesluit neemt.

Verder dient te allen tijde bij het afgeven van een omgevingsvergunning de wettelijke meldingsplicht (ex artikel 53 Monumentenwet 1988) kenbaar te worden gemaakt, om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: *'Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister'*. Deze aangifte dient te gebeuren bij de provinciaal archeoloog van Drenthe (dr. W.A.B. van der Sanden). Het verdient aanbeveling ook de verantwoordelijk ambtenaar van de gemeente Meppel hiervan per direct in kennis te stellen.

Gebruikte literatuur

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland; de hogere niveaus*. Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*. Assen.

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland).

Drents Plateau, 2006. *Richtlijnen voor archeologisch bureau- en veldonderzoek in de provincie Drenthe (Versie 1.0, 21 maart 2006)*, Assen.

Gemeente Meppel, 2012. *Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart 1:25000 (versie 11 oktober 2012)*, ADC Heritage rapport H037. Amersfoort.

Roeters S.J. 2012. *Schuurmansweg 3 Nijeveen Ruimte voor Ruimte*. Eelerwoude, projectnummer 5594. Goor.

Stiboka / Rijks Geologische Dienst, 1977. *Toelichting op de legenda van de geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000*, Wageningen en Haarlem.

Stiboka, 1976. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000 en toelichting op de bodemkaart*, Wageningen.

Geraadpleegde websites:

www.archis.nl; voor informatie over waarnemingen, vondsten, onderzoeken en GWT

www.watwaswaar.nl; voor informatie historische kaarten

www.ahn.nl; voor informatie hoogte en coördinaten

www.dans.easy.nl voor rapporten

<http://www.gpscoordinaten.nl/converteer-gps-coordinaten.php> voor converteren gps naar RD-coördinaten

www.google.maps voor luchtfoto en gpscoordinaten

www.atlasleefomgeving.nl voor informatie (als vervanger van het beëindigde KICH)

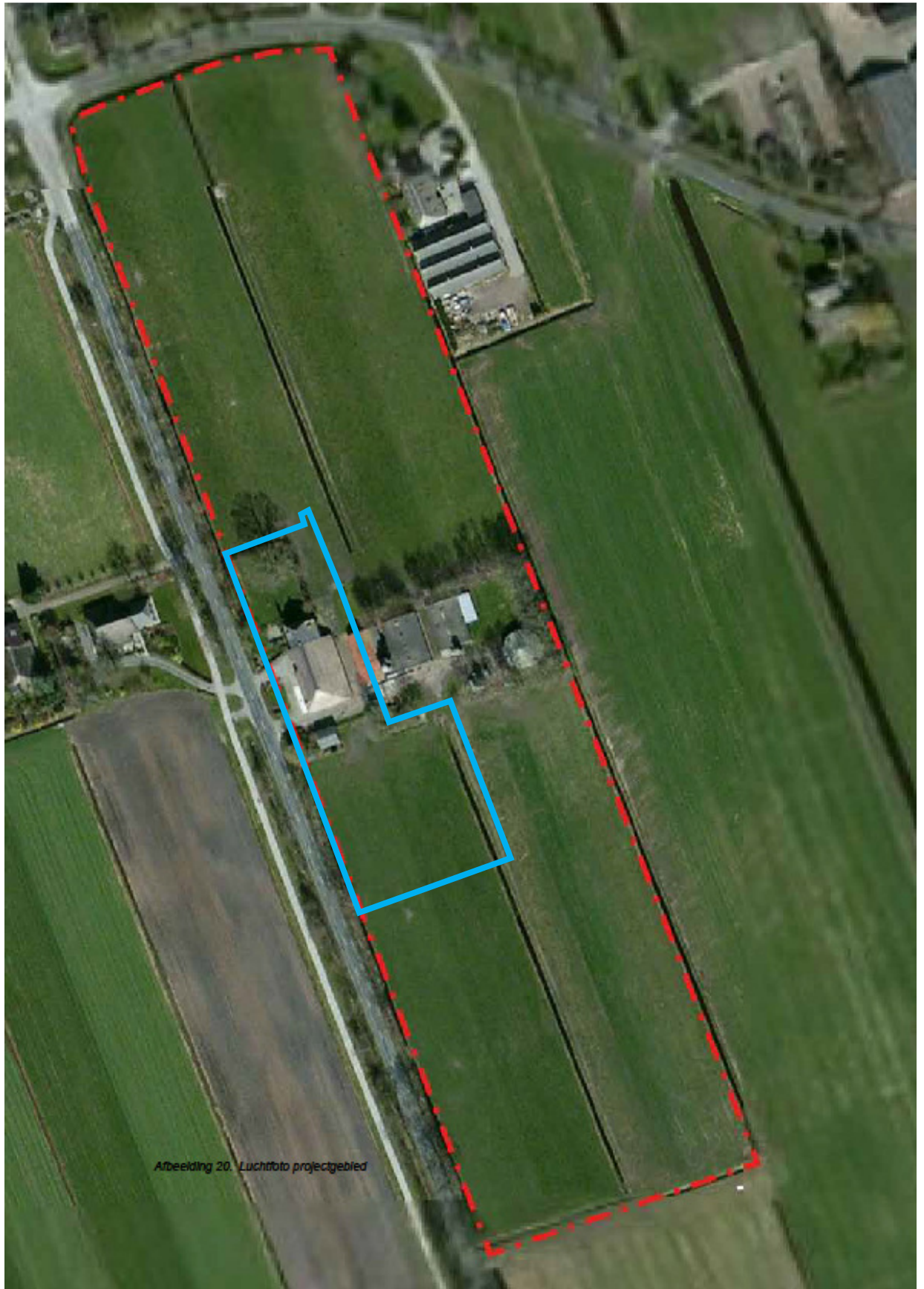
www.meppel.nl voor gemeentelijke informatie

BIJLAGEN

Bijlage 1:

Afbeeldingen:

- Plangebied in het rode gestreepte kader en onderzoeksgebied in het blauwe kader
- onderzoeksgebied met geplande nieuwbouw in het onderzoeksgebied in het blauwe kader
- te slopen schuren met onderzoeksgebied in het blauwe kader

Abbeelding 20. Luchtfoto projectgebied

Afbeelding 1. Luchtfoto met kadasterkaartondergrond, bouwblok en te behouden en te slopen bebouwing

Project: BO en IVO Archeologie Plangebied Schuurmansweg 3 te Nijeveen
Kenmerk: EKU/DIR/HAMA/20130591

Bijlage 2: Onderzoeken, Waarnemingen, Vondsten en Monumenten en
Bodemkaart, plangebied in het rode kader (bron: Archis2)

Project: BO en IVO Archeologie Plangebied Schuurmansweg 3 te Nijeveen
Kenmerk: EKU/DIR/HAMA/20130591

Bijlage 3: Lijst met geologische perioden en gebruikte afkortingen

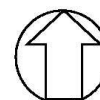
Project: BO en IVO Archeologie Plangebied Schuurmansweg 3 te Nijeveen
Kenmerk: EKU/DIR/HAMA/20130591

Bijlage 4: Boorpuntenkaart

● Boorpunt A-C-profiel met boornummer

— Grens onderzoeksgebied

BOORPUNTENKAART

Schaal n.v.t.

Locatie Schuurmanstraat 3	Plaats/ gemeente Nijveen, gemeente Meppel
------------------------------	--

Opdrachtgever BJZ.nu Dhr. N.van Benthem	
---	--

Projectnummer 20130591	Tekenaar/datum JR / 22-01-2014
---------------------------	-----------------------------------

Project: BO en IVO Archeologie Plangebied Schuurmansweg 3 te Nijeveen
Kenmerk: EKU/DIR/HAMA/20130591

Bijlage 5: Boorstaten

SMART

Boorstatenlegenda

Classificaties volgens de (Lutum+Silt)-Zand-Grind-driehoek

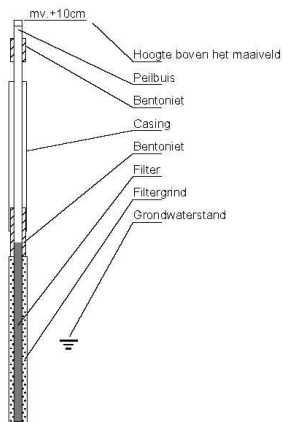
Classificaties volgens de OS-Lutum-(Silt+Zand)-driehoek

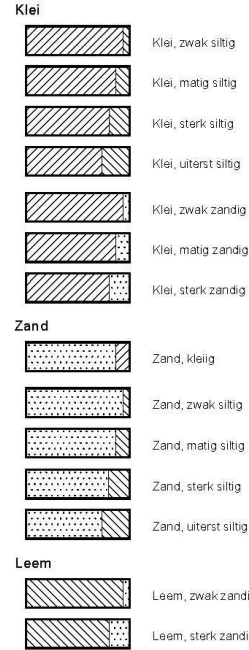
Laagaan duidingen

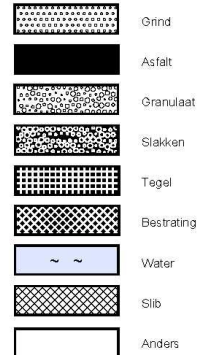
Peilbuizen

Classificaties volgens de Lutum-Silt-Zand-driehoek

Bijzondere lagen

Monsters

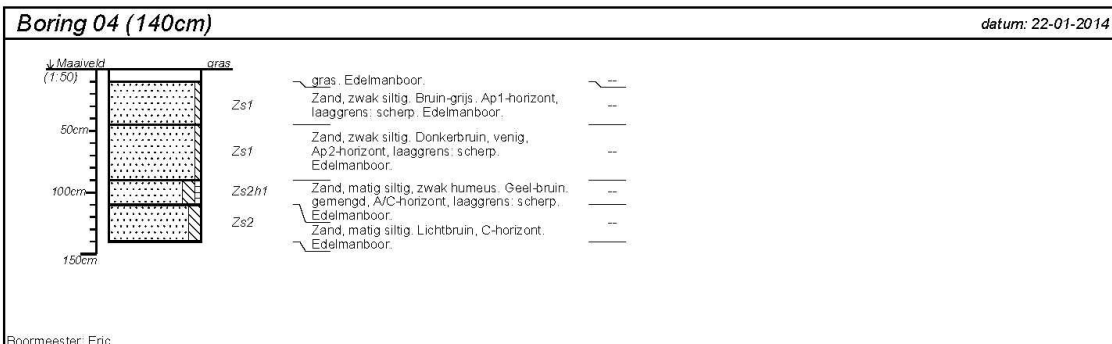
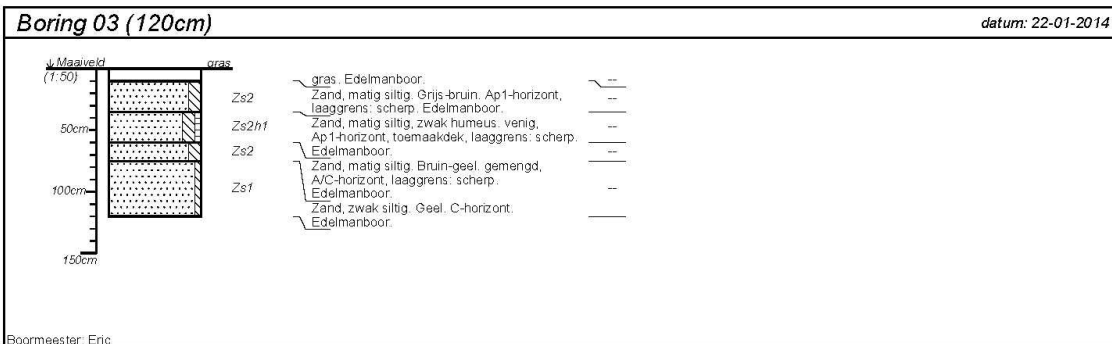
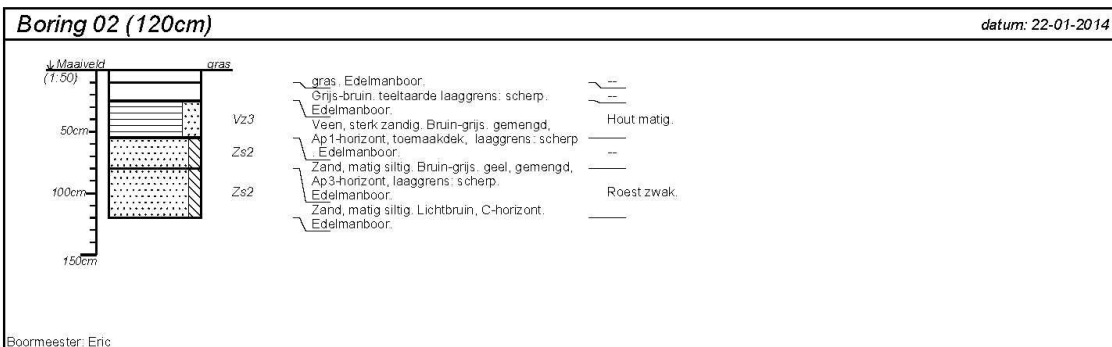
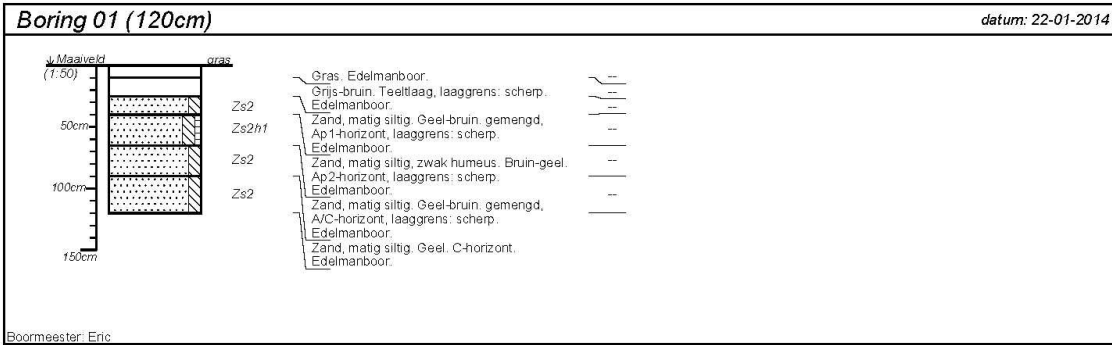
Detectie

- Olie/water-reactie**
- 1 = zwak
 - 2 = matig
 - 3 = sterk
 - 4 = uiterst
- PID waarden**
- < 0,2 ppm
 - 0,2 - 1,0 ppm
 - 1,0 - 2,0 ppm
 - 2,0 - 10 ppm
 - > 10 ppm

getekend volgens NEN 5104

bijlage 5 boorstaten

130591 Schuurmansweg 3 Nijeveen, gemeente Meppel

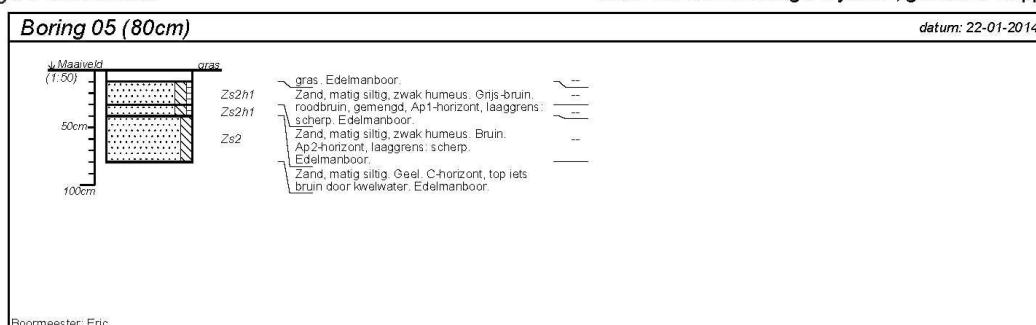

projectnummer 130591	blad 1/2	locatieadres Schuurmansweg 3	 Hamaland Advies <small>Adviezen op het gebied van Archeologie Milieu & Natuurlijke Ordening</small>
locatie Schuurmansweg		postcode / plaats Nijeveen, gemeente Meppel	
opdrachtgever BJZ.nu		land Nederland	
bureau Hamaland Advies			

getekend volgens NEN 5104

bijlage 5 boorstaten

130591 Schuurmansweg 3 Nijeveen, gemeente Meppel

projectnummer 130591	blad 2/2	locatieadres Schuurmansweg 3	 <p>Hamaland Advies <small>Advies op het gebied van Archeologie Milieu & Ruimtelijke Ordening</small></p>
locatie Schuurmansweg		postcode / plaats Nijeveen, gemeente Meppel	
opdrachtgever B.J.Z.nu		land Nederland	
bureau Hamaland Advies			

getekend volgens NEN 5104